

13. NÆRINGS- OG SAMFUNNSINTERESSER

13.1 Metode og datagrunnlag

Denne delen av utredningen er basert på en forenklet prosedyre egnet for de samfunnsmessige vurderingene. Bosetting, sysselsetting, næringsliv, tjenestetilbud og kommuneøkonomi i influensområdet beskrives først kort. Deretter følger en vurdering av prosjektets mulige virkninger på disse størrelsene i anleggs- og driftsfasen. I den grad det finnes faglig belegg og datagrunnlag for det, tallfestes virkningene.

De samlede overordnede konsekvensene av tiltaket, knyttet til økt krafttilgang, kraftforsyningsikkerhet og overordnede samfunnsøkonomiske aspekter (reduerte tap i nettet, innvirkning på kraftpriser etc.) dekkes ikke av denne analysen. Her vurderes kun mulige lokale og regionale effekter av utbyggingen som beskrevet i tiltaksbeskrivelsen.

13.1.1 Influensområdet

De omsøkte utbyggingsalternativene ligger i Modalen kommune. Kommunen utgjør følgelig det lokale influensområdet for prosjektet, og utredningen for lokalt næringsliv og kommuneøkonomi omfatter denne kommunen.

13.1.2 Vurdering av mulige virkninger

Der det er faglige forutsetninger for å kvantifisere forventede virkninger har tabellen under tjent som veiledende i vurderingene. Vurdering av virkninger er, der det er faglig belegg for det, gjort på kvalitativt grunnlag etter konsulentens skjønn.

Tabell 42. Kriterier for konsekvensvurdering

Vurdering	Kriterium (omtrentlig)	Symbol
Svært stor positiv konsekvens	> 10 prosent av dagens verdi	++++
Stor positiv konsekvens	+ 5-10 prosent av dagens verdi	+++
Middels positiv konsekvens	+ 1-5 prosent av dagens verdi	++
Liten positiv konsekvens	+ 0,5-1 prosent av dagens verdi	+
Ubetydelig / ingen konsekvens	-0,5-0,5 prosent av dagens verdi	0
Liten negativ konsekvens	-0,5-1 prosent av dagens verdi	-
Middels negativ konsekvens	- 1-5 prosent av dagens verdi	--

13.1.3 Datagrunnlag og -kvalitet

Vurderingene i denne rapporten baserer seg på datagrunnlaget som presentert i tabell 43, i tillegg til konsulentenes erfaring. Det er ikke lagt frem konkrete kostnadsdata for prosjektet, men erfaringsdata fra tilsvarende prosjekter regnes som tilstrekkelig for å gjøre vurderingene. Øvrig datagrunnlag anses generelt som godt, selv om enkelte virkninger ikke kan vurderes endelig før detaljprosjektering foreligger.

Ny 420 kV kraftledning Krossdalen–Steinsland, inkl. nye Krossdalen transformatorstasjon og Steinsland koblingsstasjon

Tabell 43. Oversikt over datakilder.

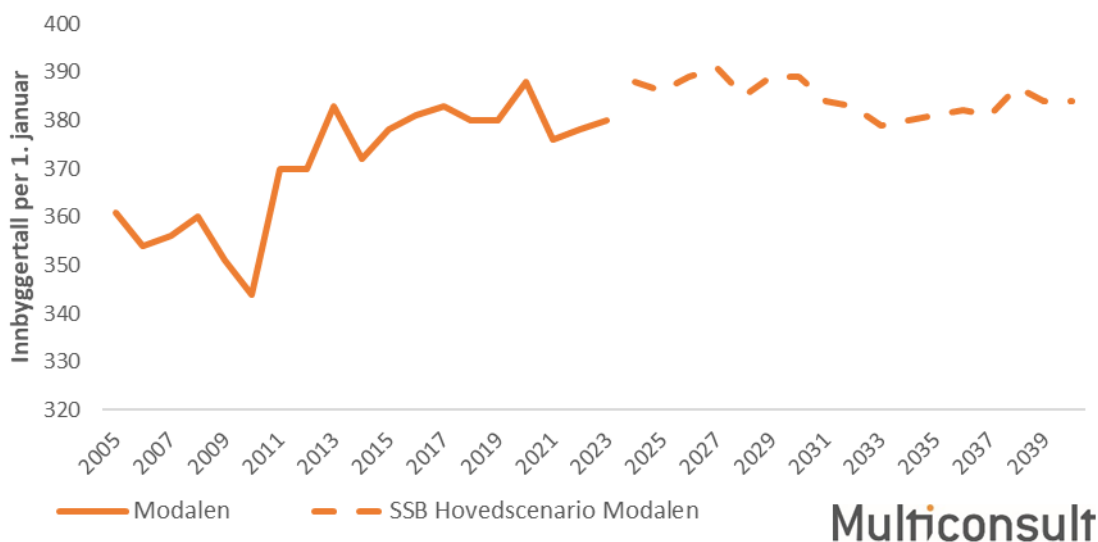
#	Kilde	Datatype
1	www.ssb.no	Diverse nøkkeltall for sysselsetting og kommune-økonomi i det lokale og regionale influensområdet.
3	www.nav.no	Arbeidsmarkedsstatistikk for kommunen og fylket
4	Modalen kommune: Økonomiplan 2021-2024 og årsbudsjett 2021	Årsrapport inkl. driftsregnskap
5	Utredningsgruppen i Multiconsult	Erfaringer og lokalkunnskap Generelt om utbygging av ulike elkraftanlegg med tilhørende infrastruktur og aktiviteter i anleggs – og driftsfase
6	Modalen kommune	Generell info fra ansatte i kommunen (telefonsamtale med økonomisjef Magne Verpelstad)

13.2 Nøkkeltall for kommunen

Dette avsnittet presenterer kort nøkkelinformasjon om den berørte kommunen, Modalen, samt en sammenligning av utvalgte nøkkeltall på kommunalt, regionalt og nasjonalt nivå.

13.2.1 Innbyggertall

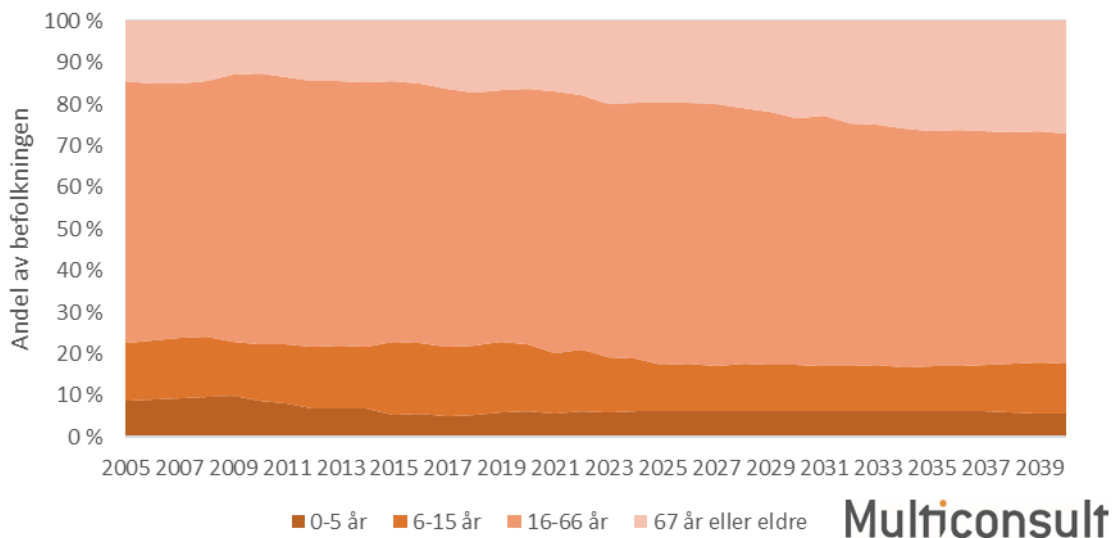
Modalen kommune hadde 380 innbyggere per 1. januar 2023. Dette er en økning på 20 innbyggere, eller 6 prosent, på 15 år, slik det kommer frem av figur 104. I sitt hovedscenario for befolkningsframskrivninger mot 2040 forventer SSB at befolkningstallet i Modalen vil øke svakt fra nivået i dag. Hovedscenariet ble utarbeidet i 2018, og utviklingen de første årene har vært omtrent som stipulert. Befolkningstallet i 2040 forventes i hovedscenariet å være på 384 personer, en økning på 1 prosent fra dagens nivå.

Figur 104. Innbyggertall i influensområdet per 1. januar 2023, og SSB sin framskrivning mot 2040. Kilde: SSB.

Gjennomsnittsalderen i Modalen er i dag 41,7 år, og er ventet å øke med 4,5 år mot 2040, ifølge SSB sitt hovedscenario. Som det fremgår av figuren under vil dette medføre en reduksjon i arbeidsstyrken i kommunen, med tilhørende nedgang i skatteinngangen og økninger i kostnader knyttet til eldreomsorg.

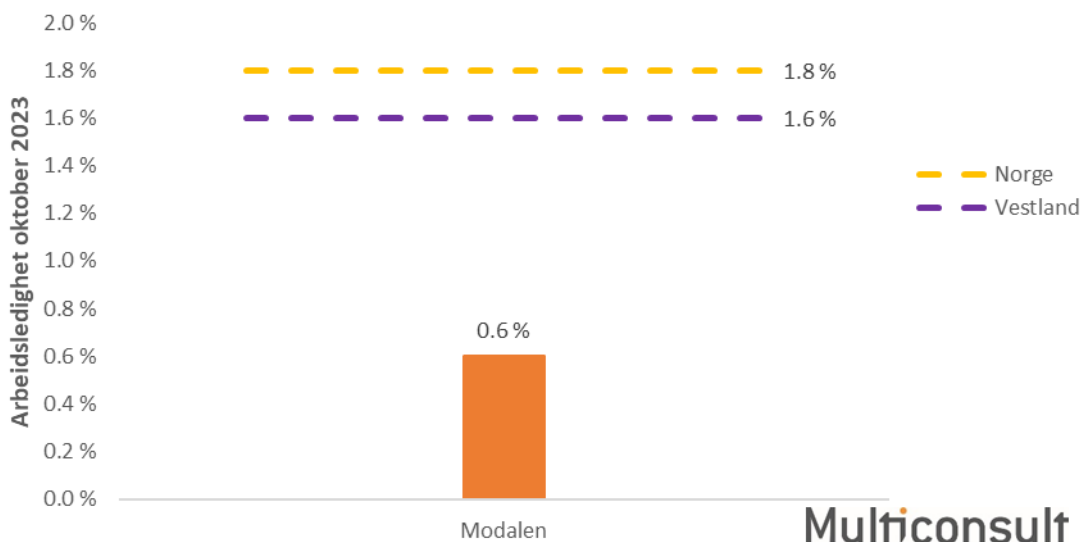
Ny 420 kV kraftledning Krossdalen–Steinsland, inkl. nye Krossdalen transformatorstasjon og Steinsland koblingsstasjon

Figur 105. Historisk aldersfordeling blant innbyggerne i det lokale influensområdet, og framskrivning mot 2040. Kilde: SSB.

13.2.2 Næringsliv og sysselsetting

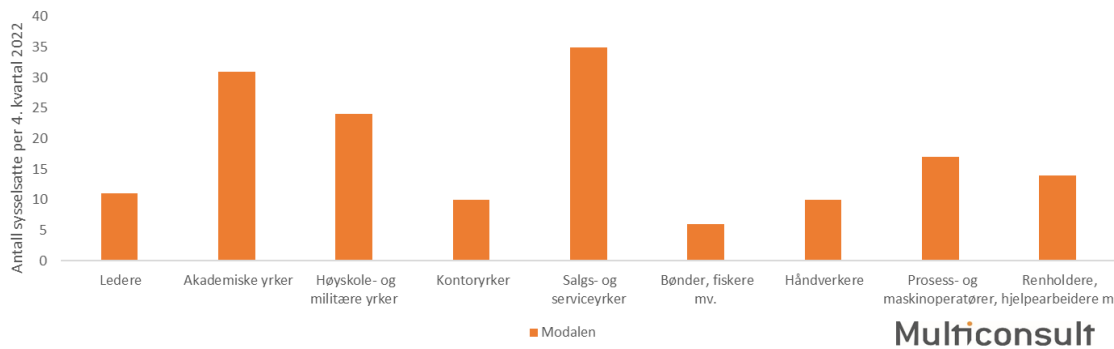
Per september 2023 var det i Modalen registret en arbeidsledighet på 0,6 prosent, målt som helt lediges andel av arbeidsstyrken. Arbeidsledigheten i kommunen er vesenlig lavere enn fylket og landet, hvor antallet helt ledige utgjør henholdsvis 1,6 og 1,8 prosent av arbeidsstyrken. Selv om ulike arbeidsledighetsmål vil fortelle noe ulike historier, er det en alminnelig oppfatning om at arbeidsledigheten er lav i en historisk sammenheng. Dette betyr at regionen under normale tilstander har relativt liten kapasitet til å absorbere ytterligere økonomisk aktivitet.

Figur 106. Registrert arbeidsledighet per september 2023 i influensområdet, og per oktober 2023 i Vestland fylke og Norge. Kilde: NAV

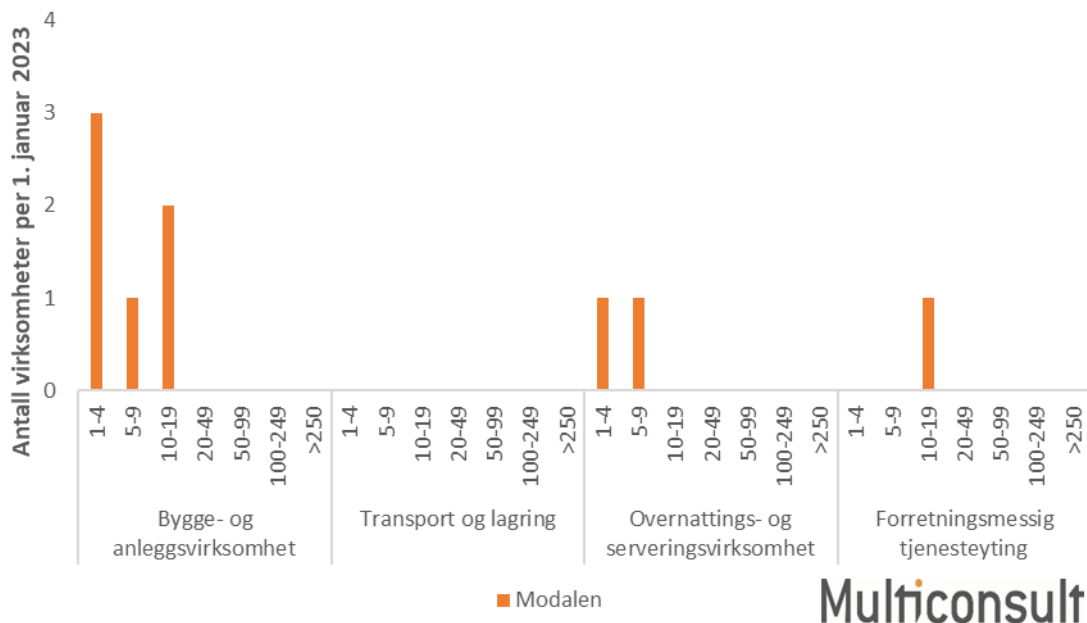
I tillegg til den generelle ledige kapasiteten i økonomien er det interessant å studere strukturen i den eksisterende arbeidsstyrken, som er presentert i figur 107. Her fremgår det at Modalen kommune har få ansatte i sekundærnæringene, naturlig nok da innbyggertallet i kommunen er lavt. Sysselsettingen i disse næringene gir en indikasjon på tilgjengelig kompetanse i kommunen som vil kunne benyttes direkte i forbindelse med tiltaket.

Ny 420 kV kraftledning Krossdalen–Steinsland, inkl. nye Krossdalen transformatorstasjon og Steinsland koblingsstasjon

Figur 107. Lønnstakere etter yrkestype per 4. kvartal 2022 i det lokale influensområdet. Kilde: SSB

Videre er det også interessant å se på sammensetningen av næringslivet i kommunen. Figuren under viser antall virksomheter i næringer som vil være spesielt relevant for prosjektet, sortert etter antall ansatte. Gitt folketallet er det ikke overraskende at Modalen ikke har særlig mange større entreprenør- og transportbedrifter.

Figur 108. Antall virksomheter per 1. januar 2023, etter antall ansatte, i nøkkelnæringer. Kilde: SSB

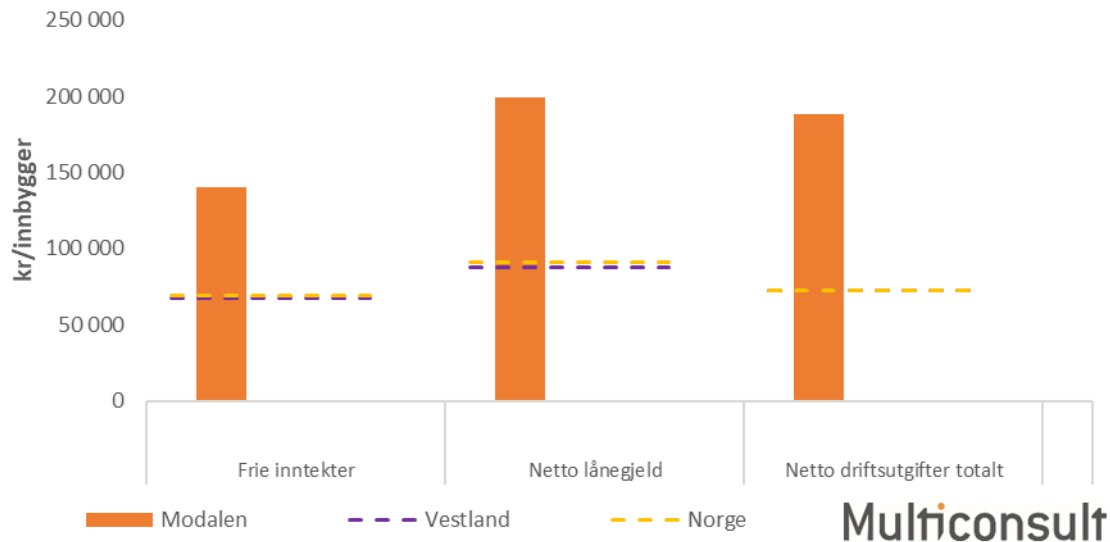
13.2.3 Kommuneøkonomi og tjenestetilbud

Under kommunereformprosessen var innbyggerne i Modalen tydelige på at de ikke ønsket å bli slått sammen med andre kommuner til storkommunen Nordhordaland, og Stortinget vedtok heller ingen sammenslåing.

Som liten kommune, etter antall innbyggere, har Modalen naturlig høyere driftskostnader per innbygger enn Vestland fylke og landet for øvrig, som illustrert i figur 109. Dette henger tett sammen med inntekter fra kraftproduksjon Modalen innhenter. Naturressursskatt, konsesjonsavgift og eiendomsskatt utgjorde i 2021 om lag 44 prosent av de budsjetterte driftsinntektene til kommunen. Dette gjenspeiles i at Modalen kommune har høyere frie inntekter per innbygger enn snittet for Vestland og landet for øvrig. Samtidig er det verdt å merke seg at kommunen også har høyere netto lånegjeld per innbygger enn fylket og landet for øvrig, og dermed er mer sårbar for endringer i inntektsgrunnlaget.

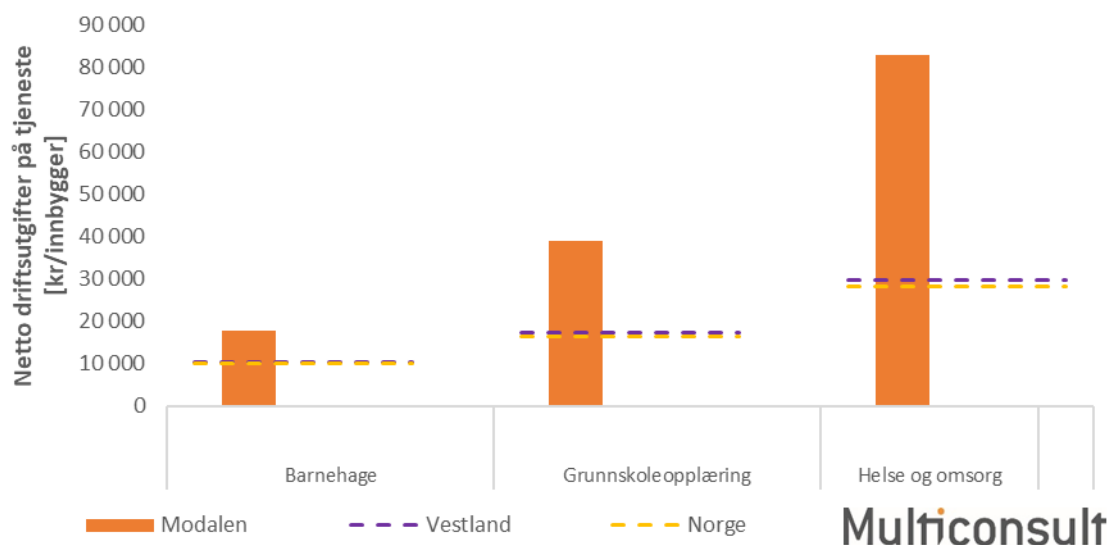
Ny 420 kV kraftledning Krossdalen–Steinsland, inkl. nye Krossdalen transformatorstasjon og Steinsland koblingsstasjon

Modalen kommune har hatt driftsoverskudd i flere år. I 2022 var netto driftsresultatet på 7,4 prosent av brutto driftsinntekter. Til sammenligning er det tekniske beregningsutvalget for kommunal- og fylkeskommunal økonomi (TBU) sitt anbefalte nivå et netto driftsresultat på 1,75 prosent over tid.

Figur 109. Utvalgte nøkkeldata for kommuneøkonomi i influensområdet. Gjennomsnitt for Vestfold og Norge er inkludert. Kilde: SSB

Modalen bruker, som det fremgår av figur 110, en større andel ressurser per innbygger på barnehage, grunnskoleopplæring, og helse og omsorg, enn Vestland fylke og Norge. Det ventes at utgifter til helse og omsorg vil øke de kommende tiårene som en konsekvens av den demografiske utviklingen presentert i figur 105.

Figur 110. Kostnader per innbygger for utvalgte kommunale tjenesteområder. Gjennomsnitt for Vestland fylke og Norge er inkludert. Kilde: SSB

13.3 Påvirkning og konsekvens

I dette avsnittet studeres mulige virkninger på næringsliv i det lokale influensområdet gitt tiltaket beskrevet, samt påvirkning på kommuneøkonomi. Det skilles mellom anleggs- og driftsfasen. De tre skissert trasealternativene antas å ha lik påvirkning og konsekvens på det lokale næringslivet og kommuneøkonomien, og det skilles følgelig ikke på de ulike alternative.

Ny 420 kV kraftledning Krossdalen–Steinsland, inkl. nye Krossdalen transformatorstasjon og Steinsland koblingsstasjon

13.3.1 0-alternativet

0-alternativet utgjør referansealternativet i og representerer forventet utvikling dersom tiltaket ikke gjennomføres. Dette forstås i praksis som at det *ikke bygges nye kraftledninger langs de skisserte traséene og heller ikke ny transformatorstasjon i Krossdalen med adkomstvei eller utvidet koblingsstasjon ved Steinsland.*

Hovedscenarioet i SSB sine befolkningsprognoser viser at befolkningen i Modalen kommune ventes å øke med 1 prosent mot 2040, mens befolkningen gradvis vil bli eldre. For kommunen vil disse demografiske endringene medføre økte driftsutgifter knyttet til helse og omsorg, kombinert med reduserte inntekter som følge av en redusert arbeidsstokk (relativt sett). På sikt vil dette kunne medføre reduksjoner i tjenestetilbudet. Samtidig kan et økende innbyggertall i kommunene rundt og fylket generelt føre til økt økonomisk aktivitet som vil medføre økende etterspørsel og tilgang på arbeidskraft for lokalt næringsliv.

Uten store hjørnesteinsbedrifter vil den fremtidige utviklingen i det lokale næringslivet, i tillegg til befolkningsutviklingen, i stor grad avhenge av temperaturen i norsk økonomi generelt. Det er likevel verdt å merke seg at den lave mobiliteten i det regionale arbeidsmarkedet vil vanskeliggjøre tilpasning til høyere arbeidsledighet i fremtiden.

13.3.2 Virkninger på næringsliv og sysselsetting

I det lokale influensområdet forventes det en begrenset lokal sysselsettingseffekt av utbyggingen i anleggsfasen. Dette skyldes at arbeidene med masterigging og legging av kraftledning, samt andre elkraftinstallasjoner, foretas av spesialister. Disse arbeidene vil med stor sannsynlighet bli utført av større nasjonale eller internasjonale entreprenører.

Det forventes likevel en viss lokal sysselsettingseffekt i anleggsfasen, særlig i forbindelse med:

- Fundamentering og grunnarbeider
- Skogrydding
- Etablering av adkomstveier og riggplasser
- Eventuelt andre bygg- og anleggsarbeider
- Overnatting- og servicevirksomhet

Det lokale næringslivet anses samlet å ha god kompetanse knyttet til arbeider innenfor de ovenfor nevnte aktivitetene, men kapasiteten til å utføre arbeidene anses som noe begrenset. Det forventes derfor at lokal sysselsetting og næringsvirksomhet i forbindelse med utbyggingen totalt sett vil være lav. Nabokommunene til Modalen antas å kunne absorbere noe av den økte etterspørselen etter de nevnte tjenestene. Uten at lokal omsetning og sysselsetting er forsøkt tallfestet grunnet stor usikkerhet, anslås virkningene på lokalt næringsliv og sysselsetting til **ubetydelig (0)** for utbyggingsalternativene i anleggsfasen.

I driftsfasen vil tiltaket medføre økt aktivitet innen drift og vedlikehold for netteier. I tillegg vil ufaglært arbeid som rutinemessig skogrydding i traseen kunne medføre noe lokal sysselsetting. Dette vil være av relativt lite omfang. Virkningene på lokal næringsvirksomhet og sysselsetting i driftsfasen antas i sum å bli **ubetydelig (0)**, uavhengig av utbyggingsalternativ.

13.3.3 Virkninger på kommunenes økonomi

Netteier vil måtte svare eiendomsskatt av kraftledningen og transformatorstasjonen til den berørte kommunen, da Modalen har innført eiendomsskatt for kraftverk og kraftnett. Modalen kommune har en eiendomsskatt på 7 promille av grunnlaget. Eiendomsskatt inngår ikke i kommunenes inntektsutjevningssystem, og kommunen sitter derfor igjen med hele inntekten.

Ny 420 kV kraftledning Krossdalen–Steinsland, inkl. nye Krossdalen transformatorstasjon og Steinsland koblingsstasjon

Noe forenklet kan eiendomsskatten på nettanleggene beregnes på grunnlag av totale investeringskostnader (inklusive materialer, arbeid og finansieringskostnader) for den infrastruktur som ligger i en gitt kommune. Avskrivningsmetode for den fysiske kapitalen varierer. Her sees det for enkelhets skyld bort fra avskrivninger da høyspentanlegg har lang levetid.

I tillegg vil utbyggingen kunne skape indirekte skatteinntekter fra lokalt næringsliv. Disse indirekte effektene er som regel relativt små, og i tillegg forbundet med så stor usikkerhet på dette stadiet at de ikke er forsøkt tallfestet.

Virkninger på kommuneøkonomien av kraftnettutbygging vurderes ved å se på endringene i de årlige kommunale inntektene i sammenheng med kommunens årlige driftsutgifter, hvor inntektene antas å være direkte påvirket av utbyggingskostnaden. Kostnadene som er lagt til grunn i denne beregningen er basert på erfaringstall for luftlinje⁶ og transformatorstasjon⁷, publisert av NVE. For oppdatert kostnadsoverslag henvises det til konsesjonssøknaden.

Investeringene som følger av tiltaket, vil være av relativt stor karakter i en kommune som Modalen. Kommunen har relativt lave årlige driftsutgifter, slik at eiendomsskatten basert på investeringene antas å utgjøre i underkant av 2 prosent av kommunens totale årlige driftsutgifter. Selv om eiendomsskatten vil være noe lavere i anleggsfasen er det ikke gjort noen eksplisitt beregning av dette. Kommunenes inntekter fra nettanleggene regnes dermed som **middels positive (++)**.

13.4 Samlet vurdering

Samlet sett antas virkningene på lokal verdiskapning å være **ubetydelige (0)** for Modalen kommune for alle utbyggingsalternativene. Virkningen på kommuneøkonomien antas å være **middels positiv (++)**.

Tabell 44. Samlet vurdering av virkning på lokalt næringsliv og sysselsetting, og kommuneøkonomi

Vurdering	Anleggsfasen	Driftsfasen
Lokalt næringsliv og sysselsetting	Ubetydelig (0)	Ubetydelig (0)
Kommuneøkonomi	Middels positiv (++)	Middels positiv (++)

13.5 Avbøtende tiltak

Det foreslås ikke avbøtende tiltak for temaet verdiskapning.

13.6 Usikkerhet

Datagrunnlaget og nøkkelfakta om de berørte kommunene antas som gode. Vurdering av påvirkning er basert på skjønn, samt forenklete beregninger av eiendomsskatt basert på investeringskostnadene for tiltaket. Det er heftet usikkerhet ved investeringskostnaden, som gir noe usikkerhet i påvirkningen på kommuneøkonomien. Usikkerheten med hensyn til samlet påvirkning vurderes imidlertid som ubetydelig.

13.7 Oppfølgende undersøkelser

Det er ikke foreslått oppfølgende undersøkelser.

⁶ http://publikasjoner.nve.no/rme_eksternrapport/2019/rme_eksternrapport2019_02.pdf

⁷ https://publikasjoner.nve.no/eksternrapport/2019/eksternrapport2019_09.pdf